

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Forslagsstillerne ser den danske uddannelsespolitik i meget tæt sammenhæng med såvel erhvervs- som arbejdsmarkedspolitikken, den er en hjørnesten i Danmarks muligheder for at igangsætte en positiv omstillings- og fornyelsesproces. Uddannelse er ikke at betragte som en »omkostning«, men som en investering i fremtiden, både for den enkelte og for samfundet.

Forskning og uddannelse er altafgørende for den danske samfundsudvikling og erhvervslivets chancer for at klare sig i den internationale konkurrence både globalt og ved etableringen af EF's indre marked i 1992.

Det er et urimeligt spild af menneskelige ressourcer, at knap hver tredje ansøger til en videregående uddannelse afvises. Adgangsbegrænsningen er en forældet og urimelig sortering af de unge.

Udgangspunktet for adgangen til de videregående uddannelser bør ikke være en sortering efter studenterksamenskarakter, men afgøres af, hvorvidt den unge er studieegnet og har bestået eller ikke bestået en studenterksamen/hf eller anden adgangsgivende eksamen, et krav, der ved relevante uddannelser kan suppleres med krav om bestemte fagkombinationer og niveauer.

Der bør derfor ske en omlægning af uddannelses-systemet, som sikrer fri adgang til de videregående uddannelser. Omlægningen af uddannelserne må medføre, at de videregående uddannelser får et bredere indhold og dermed bliver mindre fagspecialiserede.

Det må herefter være op til den enkelte at vælge, hvilken uddannelse vedkommende ønsker at starte på. De unge skal før valget af uddannelse sikres en grundig og kvalificeret vejledning, der blandt andet skal indeholde oplysning om beskæftigelsesmulighederne inden for den enkelte uddannelse.

Der skal i forbindelse med afviklingen af adgangsbegrænsningen ske en særlig vejledningsindsats over for kvindelige ansøgere til en videregående uddan-

nelse. Undersøgelser viser, at tre ud af fire afviste til en videregående uddannelse er kvinder. Der bør derfor iværksættes en særlig indsats over for dem.

En naturlig konsekvens af omlægningen vil være, at det danske uddannelsesniveau stiger væsentligt samtidig med, at erhvervslivet sikres en fleksibel og veluddannet arbejdskraft.

Afskaffelsen af adgangsbegrænsningen vil betyde en merudgift på ca. 700 mio. kr. til undervisning og uddannelsesstøtte. Hertil kommer en merudgift til forskning på 150 mio. kr. i forbindelse med meroptaget på universiteter og højere læreanstalter. Denne udgift vil kunne finansieres gennem en ressourceomlægning, der opnås ved overflytning af ressourcerne fra passive dagpenge til aktive uddannelsespladser.

Undervisnings- og forskningsministeren har i et svar til Folketingets Uddannelsesudvalg oplyst, at de afviste unge i stedet for uddannelse finder følgende alternativ beskæftigelse: 62,4 pct. får erhvervsarbejde, 7,1 pct. kommer på arbejdsløshedsdagpenge og 11,1 pct. får bistandshjælp.

Der vil i kraft af fri adgang til uddannelserne på kort sigt ske besparelser ved ledige arbejdspladser, arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp. I en periode med stor arbejdsløshed må det antages, at de arbejdspladser, de afviste ansøgere optager, vil blive overtaget af arbejdsløse. Samfundet vil dermed, ved 12.800 afviste, spare omkring 1,3 mia. kr. i passiv støtte mod 900 mio. kr. i aktiv støtte til afskaffelse af adgangsbegrænsningen.

Afskaffelse af adgangsbegrænsningen over en kort årrække må således anses for at være en udgiftsneutral foranstaltning.

Merbevillingerne til sikring af udvidet adgang til videregående uddannelser nu vil i øvrigt kunne modsvares af besparelser, når de mindre ungdomsårgange når frem til det videregående uddannelsessystem. Allerede fra 1990 er antallet af unge mellem 18 og 23 år faldende. Denne udvikling fortsætter de næste mange år.

På lang sigt vil den fri adgang og omlægningen af